מתני' שתי נשים שנשבו זאת אומרת "נשביתי וטהורה אני" וזאת אומרת "נשביתי וטהורה אני" אינן נאמנות, ובזמן שהן מעידות זו את זו הרי אלו נאמנות: **גמ'** ת"ר *אני טמאה וחברתי טהורה נאמנת, אני טהורה וחברתי טמאה אינה נאמנת, אני וחברתי טמאה: נאמנת על עצמה ואינה נאמנת על חברתה, אני וחברתי טהורה: נאמנת על חברתה ואינה נאמנת על עצמה. אמר מר אני טהורה וחברתי טמאה אינה נאמנת היכי דמי אי דליכא עדים, על עצמה אמאי לא מהימנא נשביתי וטהורה אני קאמרה אלא פשיטא דאיכא עדים, אימא מציעתא אני וחברתי טמאה: נאמנת על עצמה ואינה נאמנת על חברתה ואי דאיכא עדים אמאי לא מהימנא, אלא פשיטא דליכא עדים אימא סיפא אני וחברתי טהורה: נאמנת על חברתה ואינה נאמנת על עצמה ואי דליכא עדים, אעצמה אמאי לא מהימנא אלא פשיטא דאיכא עדים רישא וסיפא דאיכא עדים מציעתא דליכא עדים? אמר אביי אין רישא וסיפא דאיכא עדים מציעתא דליכא עדים רב פפא אמר כולה דאיכא עדים ואיכא עד אחד דקא אפיך: אמרה "אני טמאה וחברתי טהורה" ואמר לה עד אחד "את טהורה וחברתך טמאה": איהי שויתא לנפשה חתיכה דאיסורא חברתה משתריא אפומא דידה "אני טהורה וחברתי טמאה" ואמר לה עד אחד "את טמאה וחברתך טהורה" איהי כיון דאיכא עדים לאו כל כמינה, חברתה משתריא אפומא דעד "אני וחברתי טמאה" ואמר לה עד אחד "את וחברתך טהורה" איהי שויתא לנפשה חתיכה דאיסורא חברתא משתריא אפומא דעד הא תו למה לי היינו רישא? מהו דתימא הני תרוייהו טהורות נינהו והאי דקאמרה הכי °"תמות נפשי עם פלשתים" היא דקא עבדה קמ"ל *אני וחברתי טהורה ואמר לה עד אחד "את וחברתך טמאה" איהי כיון דאיכא עדים לאו כל כמינה, חברתה משתריא אפומא דידה, הא תו למה לי היינו רישא דרישא? מהו דתימא כי מהימנא במקום דפסלה נפשה, אבל במקום דמכשרא נפשה אימא לא מהימנא, קא משמע לן: **מתני'** וכן שני אנשים °זה אומר "כהן אני" וזה אומר "כהן אני" אינן נאמנין, ובזמן שהן מעידין זה את זה הרי אלו נאמנין רבי יהודה אומר *אין מעלין לכהונה על פי עד אחד אמר רבי אלעזר אימתי במקום שיש עוררין אבל במקום שאין עוררין מעלין לכהונה על פי עד אחד רשב"ג אומר משום רבי שמעון בן הסגן מעלין לכהונה על פי עד אחד: **גמ'** כל הני למה לי? צריכי: דאי תנא מודה רבי יהושע משום דאיכא דררא דממונא אבל עדים דליכא דררא דממונא אימא לא ואי תנא עדים משום דלעלמא אבל איהו דלנפשיה אימא

תורה אור

מתני' שתי נשים שנשבו · שיש עדים שנשבו: **שמעידות זו את זו** · כל אחת אומרת חברתי טהורה: **הרי אלו נאמנות** · דבשבויה הקילו להאמין עד אחד ואפילו אשה: **גמ' נאמנת** · על הכל: **אינה נאמנת** · על כלום ולקמיה מפרש לה לכולה: **אי דליכא עדים** · שנשבו: **אלא פשיטא דאיכא עדים** · הלכך אעצמה אינה נאמנת לטהרה וחברתה נמי אע"ג דאכן אמרינן בחזקת טמאה קיימא ההוא לאו משום הימנותא דהך הוא דבלאו סהדותא דידה נמי בחזקת טומאה היא: **ואינה נאמנת על חברתה** · על כרחך משמע דחברתה בחזקת טהורה קיימא דבשלמא אינה נאמנת דרישא אע"ג דאכולה מילתא משמע שייך למיתנייה משום דידה אלא הכא דבהדיא תנא "אינה נאמנת על חברתה" קשה: **אלא פשיטא דליכא עדים** · ואדידה מהימנא דשויתה לנפשה חתיכה דאיסורא: **דאפיך** · מיפך את כל דבריה: **חברתה משתריא אפומא דידה** · דבשבויה האמינו חכמים עד אחד להקל ואפילו עבד או שפחה כדקתני מתני' (לקמן דף כז.) אם יש להן עדים אפילו עבד כו' וכל מקום שהאמין בו עד אחד הרי הוא כשנים ואין דברי אחד שכנגדו לטמא עומד במקום שנים: **הכי גרסינן איהי כיון דאיכא עדים לאו כל כמינה** · ואעדי שבויה קאי דעד אחד בטומאה אינו כלום אלא בסוטה בלבד שרגלים לדבר שהרי קינא לה ונסתרה: **שויתה לנפשה חתיכה דאיסורא** · לפיכך אין העד נאמן לטהרה: **היינו רישא** · הני מילי תרוייהו אשמעינן ברישא: חתיכה דאיסורא מרישא שמעינן, שריותא דחברתה אפומא דעד מסיפא דרישא שמעינן, תרתי בבי קמייתא "רישא" קרי להו דדמיין להדדי, ותרתי בבי בתרייתא חדא מילתא היא דבכל חדא תנן מילתא וחילופה בין ברישא בין בסיפא: **מהו דתימא כו'** · ומשום נאמנת על עצמה תנא ליה: איהי כיון דאיכא עדים גרסינן: **היינו רישא דרישא** · דהא ודאי משום דאינה נאמנת על עצמה לא אצטריך למיתנייה דהא טובא אשמועינן דבמקום עדי שבויה לא מהימנא למימר "טהורה אני", ומשום נאמנת על חברתה הוא דאצטריך דאע"ג דעד קא מכחיש לה מהימנא, והא ברישא דרישא אשמעינן: **במקום דפסלה לנפשה** · התם הוא דמהימנא אחברתה משום דקאמרה "טמאה אני": **אבל היכא דמכשרא נמי לנפשה** · אימא משום דידה הוא דקאמרה ולא אחברתה: קמ"ל גרסינן: ל"א גרסינן מהו דתימא כי מהימנא במקום עד פסול כגון דעד דקא מפיך הוי אשה אבל במקום עד כשר לא תהא משנה יתירה דאפי' במקום עד כשר: **מתני' וכן שני אנשים** · לא גרסינן שנשבו: **אין נאמנים** · ליתן להן תרומה: **ובזמן שמעידין זה את זה** · שכל אחד אומר אני וחברי כהן: **רבי יהודה אומר אין מעלין לכהונה על פי עד אחד** · ואפילו היכא דליכא גומלין וכל שכן הכא דאיכא למיחש לגומלין דהעד אתה עלי ואני עליך: **עוררין** · שקורין עליו שם פסול: **מעלין** · היכא דליכא גומלין והיינו דאיכא בין ר' אלעזר לתנא קמא דר' יהודה: **רבן שמעון כו'** · בגמ' מפרש מאי ביניהו: **גמ' כל הני** · דתנא מתניתין לאשמועינן הפה שאסר הוא הפה שהתיר צ"ל: **משום דאיכא דררא דממונא** · הלכך אי לאו דפשיטא מלתא שלקחה מאביו לא היה אומר של אביך היתה וגורם לעצמו הפסד ממון וכשאומר תחלת דבריו על שם סופו אמרו לגמור בהן "ולקחתיה הימנו": **אבל עדים** · שאמרו כתב ידינו הוא: **דליכא דררא דממונא** · לגבייהו דלימטינהו פסידא בהאי עדות: **אימא לא** · ליתהמנו למימר אנוסין היינו דמעיקרא כי אמרו כתב ידינו הוא אדעתא דסהדותא אמרו ולאו למיגמר בה 'אנוסים היינו' והדר אימליכו למיגמר בה הכי, קמשמע לן: **דלעלמא** · אין הדבור האחרון מהני לעצמו אלא לאחרים ומשום אחרים לא הוו הדרי במלתייהו אבל איהו גופיה 'דלנפשיה מהני כי הדר ואמר "לקחתיה":

[תוספתא פ"ג]

ב"ב לג:

גליון הש"ס
מתני' זה אומר כהן אני · עיין בהרא"ש פ"ב דגיטין סי' ח באות י:

שתי נשים שנשבו · אומר ר"י דלא גרסינן זאת אומרת נשביתי וטהורה אני כו' אלא זאת אומרת טהורה אני דהא בדאיכא עדים שנשבו איירי ומיהו יש לקיים הגירסא דאיירי דאינהו לא ידעי דאיכא עדים ואשמועינן דאפילו הכי לא מהימני:

אין רישא וסיפא דאיכא עדים ומציעתא דליכא עדים · השתא לא פריך הא תו למה לי כדפריך אשטיה דרב פפא דהשתא אצטריך כולהו אני טהורה וחברתי טמאה אשמעינן כיון דאיכא עדים לא מהימנא אנפשה ואני וחברתי טמאה אשמעינן דלא מהימנא אחברתה היכא דליכא עדים ומשתריא חברתה אפומא דנפשה ואני וחברתי טהורה אשמועינן אע"ג דאיכא עדים מהימנא אחברתה דרישא איכא לאוקמי בדליכא עדים ואין נראה דאי בדליכא עדים היינו מציעתא אלא בדאיכא עדים איירי ומ"מ איצטריך האי סיפא לאשמועינן דנאמנת אחברתה ואע"ג דלא פסלה נפשה והיה לנו לחוש לגומלים אפילו הכי מהימנא*: **הא** תו למה לי היינו רישא · וא"ת ואמאי לא קאמר הכא מרישא דרישא כדקאמר בסמוך דהא שמעינן מרישא דרישא דאיהי שויתה לנפשה חתיכה דאיסורא וחברתה משתריא אפומא דידה וכ"ש דמשתריא אפומא דעד אחד *וי"ל דהכא ניחא ליה למנקט סתמא דהיינו רישא משום דמרישא נמי שמעינן דחברתה משתריא אפומא דעד אחד אבל בסמוך לא מצי פריך אלא מרישא דרישא: **דאיכא** דררא דממונא · פירש ר"ח שהאומר הוא מוחזק בשדה אבל העדים אין בידם כלום: **אבל** הכא דליכא דררא דממונא לא קשה לרשב"א הא איצטריך גבי עדים לאשמועינן דמהימני במגו לפסול השטר דהא אע"ג דר' מאיר פליג אסיפא מודה ברישא:

נשביתי

עט א מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הלכ' יז סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סימן ז סעיף א:

פ ב מיי' פ"כ שם הלכ' יג סמג לאוין קכב קכו טוש"ע שם סימן ג סעיף א:

פא ג מיי' שם הלכה יא טוש"ע שם סעיף ד:

פב ד מיי' שם הלכה ג:

[והיינו שימוש דלקמן דלא פסלה נפשה והוה מצי למיפרך השתא ולשנויי ת"י]

[וי"ל דס"ד דהיא מהימנא טפי מעד אחד לפי שנשבית עמה יודעת יותר. ת"י]

◆

תוספות רי"ד

הזמה גמורה · כיון שאומרים להם והלא עמנו הייתם יחד במקום פ' כל היום כלו ואנו לא ראינו. ואתם האיך ראיתם ובהזמה האמינה התורה האחרונים ובפלי עדות הראשונים והלכך טעמא דאמרי לא ראינוה דאינה ראיה דתצא ול"א אי איתא דקדיש קלא אית לה ואכתי הזמה הוא. אבל אם העידו עדות ברורה כיון דמזימים את הראשונים א) תנשא לכתחלה: סיפא ב' אומרים ראינוה שנתגרשה וב' אומרים לא ראינוה שנתגרשה ה"ז ל"ת · ואם נשאת לא תצא מאי קמ"ל אע"ג דדיירו בחצר א' היינו הך מ"ד גבי קידושין הוא דעבידי אינשי דמקדשי בצנעא אבל גירושין אי איתא דאיגרשא קלא אית לי' למילתא קמ"ל דעבידי אינשי דמגרשי בצנעא פירוש ואפ"ה לכתחלה לא תנשא משום ולוות שפתים הרחק ממך: **מתני'** האשה שאמרה אני נשביתי וטהורה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. ואם יש עדים שנשבית והיא אומרת טהורה אני אינה נאמנת ואם משנשאת באו עדים ה"ז ל"ת · פי' נשביתי לבין העובדי כוכבים וטהורה אני שלא נבעלתי לעובד כוכבים ואם משנשאת וכו'. בגמ' מפרשי' אהיא קאי. ר"א מתני' לה ארישא פי' האי ואם משנשאת באו עדים ארישא האשה שאמרה א"א הייתי וגרושה אני · והכי קתני ואם משנשאת באו עדים שהיתה א"א · והיא נשאת ע"פ עצמה שאמרה גרושה אני ה"ז לא תצא. ורבא מתני לה אסיפא פי' אנשבית וטהורה אני והתירוה לינשא ואח"כ באו עדים שנשבית · מאן דמתני' לה ארישא כ"ש אסיפא דבשבויה הקילו · פי' דחששא בעלמא הוא דאיכא שמא נבעלה לעובד כוכבים ונפסלה לכהונה · ומאן דמתני לה אסיפא אבל ארישא לא · לימא בדר"ה קמיפלגי דאמר ר"ה האשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה. פי' דמאן דמתני לה ארישא אית ליה דר"ה ומאן דמתני לה אסיפא ל"ל דר"ה. לא דכ"ע א"ל דר"ה פי' ואע"ג דבחזקת (טומאה) [נשואה] קיימא דהלכתא כוותיה. מר סבר כי אתמר דר"ה בפניו אבל שלא בפניו מעיזה ב) · פי' דוקא כשנשאת ואח"כ באו עדים סמכי' אהך חזקה אפילו שלא בפניו · אבל אם לא נשאת לא סמכי' אהך חזקה כי היכי דסמכי' עלה בפניו דלא דמי שלא בפניו כבפניו: ואם משנשאת באו עדים ה"ז ל"ת. אמר שמואל · לא נשאת ממש אלא כיון שהתירוה לינשא אע"פ שלא נשאת. והא ל"ת קתני · ל"ת מהתירא הראשון: ת"ר אמרה נשביתי וטהורה אני ויש לי עדים שטהורה אני פי' שהיו עמי תמיד שלא נתיחדתי עם עובד כוכבים אין אומרים נמתין לה עד שיבואו עדים אלא מתירין אותה מיד. התירוה לינשא ואח"כ באו עדים ואמרו לא ידענו ה"ז ל"ת · פי' אע"פ שבאו אותם העדים שאמרה האשה ושאלנו אותן ואמרו לא ידענו · אין אומרים כיון שנמצאו דבריה שקר תצא · אלא ל"ת ואם באו עדי טומאה אפילו יש לה כמה בנים תצא · פי' דנבעלה לעכו"ם הוי' לה זונה ובניה הם חללים: בנתי' דמר שמואל אשתביין · אסקינהו לארעא דישראל · אוקמינהו לשבוינהו אבראי. פי' שלא יבאו לפני ב"ד ולא ידעו ב"ד שהן שבויין אלא ע"פ עצמן ויתירום עיילו אינהו לבי מדרשא דר"ח · זו אומרת נשביתי וטהורה אני וזו אומרת נשביתי וטהורה אני · לסוף עול אתו שבייהו · א"ר חנינא בנת מוריין אינון · פי' בנות אדם גדול ובעל הוראה הן שידעו לעשות כך · ואיגלאי מילתא דבנתיה דמר שמואל אינון · א"ל ר"י לרשב"א כהנא פוק איטפל בקרובותיך. פי' [קח] א' מהן שהן קרובותיך. א"ל לר"ח והא איכא עדי טומאה שראוה כשנטמאה עם העובדי הכוכבים. ודילמא אתו לקמן למחר לאחר שתנשא · א"ל השתא מיהו ליתנהו פי' קודם נשואין · ומשום דלמא אתו לא (אהדרינן) [אסרינן] להו השתא עדים בצד אסתן והאסר. פי' אסתן. צפון. כמו יומא דאיסתנא · מצפון תפתח הרעה · פי' העדים המבירים הן בבבל ואנחנו כאן וניחוש שמא יבואו ויעידו על הטומאה ולכולי האי לא חיישינן. ומותרות הן לכהונה אח"כ ודאי אם יבואו תצא ובניה חללים. אבל מסתמא לא חיישינן דאחזוקי איסורא לא מחזקינן ואלו הי' קרובים (לא) [לנו] היינו הוקרים אותם טרם שנתירם לינשא. עכשיו שהן רחוקים ממנו. לכולי האי לא חיישינן: **מתני'** שתי נשים שנשבו ז"א נשביתי וטהורה אני וז"א נשביתי וטהורה אני אינן נאמנות · ובזמן שמעידות זו ע"ז הרי אלו נאמנות פי' שנשבו בידוע כגון שיש עדים שנשבו הלכך אין נאמנות להעיד כל א' וא' בפ"ע. ובזמן שמעידות זו ע"ז שכל א' אומרת אני וחברתי טהורה הרי אלו נאמנות דבשבויה הקילו והאמינו בה אפילו ע"א ואפי' אשה ולא חיישינן לגומלין · ת"ר אני טמאה וחברתי טהורה נאמנת · אני טהורה וחברתי טמאה אינה נאמנת · פי' אינה נאמנת לפסול א"ע. ואינה נאמנת לפסול חברתה. אני וחברותי טמאות נאמנת על כלום. אני וחברתי טהורה נאמנת על חברתה ואינה נאמנת ע"ע: אמר מר אני טהורה וחברתי טמאה אינה נאמנת. ה"ד אי דליכא עדים שנשבו אעצמה אמאי לא מהימנא נשביתי וטהורה אני קאמרה · פי' בשלמא אחברתה אינה נאמנת שכיון שאין עדים שנשבית הותרה חברתה וכאומרת נשביתי וטהורה אני · הו שאוסרת עליה כי נמצאה

הדבר צ"ע דהכתי איכא לאוקמי דהעידו עדות ברורה ומ"מ לא הויא הזמה כגון דאמרו דהמקדש היה עמנו במקום פלוני או דראינו דזרק הקדושין קרוב לו ולא היה קידושין כלל. ב) נ"ל ומר סבר דאפי' שלא בפניו נמי אינה מעיזה פי' דוקא.

נושא
המעידה על
עצמה ועל
חברתה בקשר
לשבויות

מבנה
◇ ב' ביטויים מהבריית"א
במילה לברר אם מדובר
בשיש עדים שנשבו

נושא/מבנה
ב' תשובות
לי"ב הברייתא -
במה מדובר

△
הסברו של
ר' פפא לכל א' מד'
המקרים המובאים
בבריית"א

הבלטת
"ואמר לה עד אחד"

הדגשת השאלה
"הא תו למה לי"
בצמ"ם - דלפי
הסברו של ר' פפא
יכלנו ללמוד
כולי הסיפא
(מקרים 3-4)
מרישא (1-2)

נושא כללי (עד כו:)
מעלין ליוחסין
לגבי כהונה

נושא/מבנה
△
משניות שהובאו
מתחילת הפרק
דומות בדינם
שאסור. הגמ'
מבררת מה
הצורך בכל א'
ובאין רשימת המשניות:
טז: אודה ר' יהושע
שדה זו של אביך...
יח: עדים שאמרו
כתב ידינו הוא אבל
כב. אשת איש הייתי
וגרושה אני
כב. נשביתי וטהורה
אני
כג: ב' נשים שנשבו
כג: וכן שני אנשים...